

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ – ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΣΕΣ»
ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η - ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ – ΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ – ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Σχεδιασμός-Συντονισμός: Χαρά Ανδρεΐδου

Οι παρακάτω σύνδεσμοι που αφορούν το πολίτευμα της ελληνικής αρχαϊκής εποχής, παρουσιάζονται με αύξοντα βαθμό δυσκολίας. Ο κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ποιους θα διαβάσει και θα χρησιμοποιήσει ως έναυσμα. Οι τελευταίοι που παραθέτω είναι περισσότερο για τη δική σας ενημέρωση για το θέμα παρά για να τα δουλέψετε με τους μαθητές σας, εκτός κι αν διδάσκετε στις μεγαλύτερες τάξεις.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό βιβλίο Ιστορίας της Δ΄ Δημοτικού

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2174/Istoria_D-Dimotikou_html-empl/index2_5.html

Νέες αποικίες των Ελλήνων

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2174/Istoria_D-Dimotikou_html-empl/index2_6.html

Τα πολιτεύματα στην αρχαϊκή Ελλάδα

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2174/Istoria_D-Dimotikou_html-empl/index2_10.html

Σπάρτη – Η κοινωνία και το πολίτευμα

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2174/Istoria_D-Dimotikou_html-empl/index2_12.html

Το παλιό πολίτευμα της Αθήνας

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2174/Istoria_D-Dimotikou_html-empl/index2_13.html

Οι νόμοι του Σόλωνα – ο Πεισίστρατος γίνεται τύραννος

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2174/Istoria_D-Dimotikou_html-empl/index2_14.html

Ο Κλεισθένης θεμελιώνει τη δημοκρατία

Φωτόδεντρο

<http://photodentro.edu.gr/v/item/ds/8521/8828>

Η πολιτειακή οργάνωση της αρχαίας Σπάρτης

Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

(πλήρης παρουσίαση του πολιτεύματος των αρχαϊκών χρόνων στην Ελλάδα)

<http://www.ime.gr/chronos/04/gr/politics/index.html>

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

(με εκτενή και ιδιαίτερα κατατοπιστικά άρθρα)

https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_015.html?prev=true

Το πολίτευμα της αρχαϊκής Σπάρτης

https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_016.html

Η εμφάνιση των τυραννικών πολιτευμάτων

https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_019.html

Αναφορά σε διαφορετικά τυραννικά πολιτεύματα της Ελλάδας και στη δράση των τυράννων

https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_020.html

Οι μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη και η πορεία προς την αθηναϊκή δημοκρατία

https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_006.html

Αποικισμός

ΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΕΣ – ΠΕΡΣΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

https://www.academia.edu/5833326/%CE%97_%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%AF%CE%B1_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%BF%CE%B9_%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF_%CE%9B%CE%B1%CE%BF%CE%AF_3000_323_%CF%80_%CE%A7_A_History_of_Ancient_Greece_to_323_BC_Book_3%CE%B7_%CE%AD%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CF%83%CE%B7_2014

Μ. Λοΐζος, Η αρχαία Ελλάδα και οι ανατολικοί λαοί, 3^η έκδοση, Αθήνα 2014-18
Κεφ. 4. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΙΝΔΙΑ - Οι Αυτοκρατορίες: Ασσύριοι, Χαλδαίοι, Μήδοι & Πέρσες (1750-330 π.Χ.) σ. 91-116

Από την ίδια μονογραφία:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ 8 - Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΚΥΡΟΣ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΒΑΒΥΛΩΝΑ (539 π.Χ.) – σελ. 108

Είμαι ο Κύρος, βασιλεύς του Κόσμου, μέγας βασιλεύς, νόμιμος βασιλεύς, βασιλεύς της Βαβυλώνας, βασιλεύς της Σουμερίας και της Ακκαδίας, βασιλεύς των τεσσάρων άκρων [της γης], γιος του Καμβύση [Α'], του μεγάλου βασιλέως, βασιλέως της Ανσάν, εγγονός του Κύρου [Α'], του μεγάλου βασιλέως, βασιλέως της Ανσάν, απογόνου του Τεΐσπη, μεγάλου βασιλέως, βασιλέως της Ανσάν, από οικογένεια [που] πάντα [ασκούσε] βασιλεία, της οποίας την διακυβέρνηση αγαπούν ο Βελ και ο Νεβώ, που [τον Κύρο] θέλουν [οι θεοί] ως βασιλέα για να ευχαριστήσει τις καρδιές τους. Όταν εισήλθα στην Βαβυλώνα σαν φίλος και εγκατέστησα την έδρα της διακυβερνήσεως στο ανάκτορο του ηγεμόνα με επευφημίες και πανηγυρισμούς, ο Μαρδούκ, ο μέγας κύριος [παρακίνησε] τους μεγάλθυμους κατοίκους της Βαβυλώνας [να με αγαπούν] και εγώ προσπαθούσα να τον λατρεύω καθημερινά. Τα αμέτρητα στρατεύματά μου περιδιάβασαν την Βαβυλώνα ειρηνικά. Δεν επέτρεψα σε κανένα να τρομοκρατήσει [οποιαδήποτε περιοχή] της χώρας [της Σουμερίας] και της Ακκαδίας. Επεδίωξα την ειρήνη στην Βαβυλώνα και σε όλες τις [άλλες] ιερές πόλεις. Όσο για τους κατοίκους της Βαβυλώνας [οι οποίοι] εναντίον της θελήσεως των θεών ... [τους απήλλαξα από] τον ζυγό που ήταν αντίθετος με την [κοινωνική] τους θέση. Ανακούφισα [το πρόβλημα] των ερειπωμένων σπιτιών τους, θέτοντας [έτσι] τέλος στο [κυριότερο] τους παράπονο. Ο Μαρδούκ, ο μέγας κύριος, ευχαριστήθηκε πολύ με τις πράξεις μου και έστειλε τις ευλογίες του σε μένα, τον Κύρο, τον βασιλέα που τον λατρεύει, στον Καμβύση, τον γιο μου, βλαστό των λαγόνων [μου], καθώς και σε όλο τον στρατό μου, και όλοι [επαινέσαμε] τον μεγάλο [θεό] περιχαρείς, στεκόμενοι μπροστά του εν ειρήνη ..

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ 9 - ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΔΑΡΕΙΟΥ (521-486 π.Χ.) – σελ. 110

Είμαι ο Δαρειός ο Μέγας Βασιλεύς, Βασιλεύς των Βασιλέων, Βασιλεύς της Περσίας, Βασιλεύς των χωρών, γιος του Υστάσπη, εγγονός του Αρσάμη, Αχαιμενίδης. Είπε ο Δαρειός ο βασιλεύς: Ο πατέρας μου ήταν ο Υστάσπη, πατέρας του Υστάσπη ήταν ο Αρσάμης, πατέρας του Αρσάμη ήταν ο Αριαράμης, πατέρας του Αριαράμης ήταν ο Τεΐσπης, πατέρας του Τεΐσπη ήταν ο Αχαιμένης. Είπε ο Δαρειός ο βασιλεύς: Γι' αυτό τον λόγο λεγόμαστε Αχαιμενίδες. Από πολύ καιρό είμαστε ευγενικής καταγωγής. Από πολύ καιρό η οικογένειά μας έχει βασιλείς. [...] Είπε ο Δαρειός ο βασιλεύς: Ιδού τι έκαμα αφού έγινα βασιλιάς. [...] Είπε ο Δαρειός ο βασιλεύς: Το βασίλειο που είχαν πάρει από την οικογένειά μας, αυτό ξανάβαλα στη θέση του.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ 10 - ΞΕΡΞΗΣ, Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ (486-465 π.Χ.) – σελ. 112

Ο **Αούρα Μάσδα** είναι ο μεγάλος θεός που [μας] έδωσε αυτήν την Γη, που [μας] έδωσε αυτόν τον Ουρανό, που [μας] έδωσε την Ανθρωπότητα που έδωσε στους πιστούς του ευημερία, που **έκανε τον Ξέρξη βασιλέα**, [να κυβερνήσει] το πλήθος [ως] μόνος βασιλεύς, να δίνει μόνος διαταγές στους άλλους [βασιλείς]. **Είμαι ο Ξέρξης, ο μέγας βασιλεύς, ο βασιλεύς των βασιλέων, βασιλεύς [όλων] των χωρών [που μιλούν] όλων των ειδών τις γλώσσες, ο βασιλεύς [ολόκληρης] της μεγάλης και απέραντης Γης** --γιος του βασιλέως Δαρειού, του Αχαιμενίδη, Πέρσης, γιος Πέρση, **Άρειος από σπόρο** [καταγωγή] Αρείου. Λέει ο βασιλεύς Ξέρξης: Αυτές είναι οι χώρες --μαζί με την Περσία-- στις οποίες είμαι βασιλεύς υπό την "σκιά" [προστασία] του Αούρα Μάσδα, στις οποίες ασκώ εξουσία, οι οποίες φέρνουν τους φόρους υποτελείας σε μένα -- σιδήποτε τις διατάξω, αυτό πράττουν και τηρούν τους νόμους μου-- : Μηδία, Ελαμία, Αραχωσία (σημερινό Αφγανιστάν), Ουραρτού, Δραγγιανή (ονομαζόταν και Ζρά(ν)κα και ήταν σατραπεία στην Ανατολική Περσία). Παρθία, Αρία, Βακτρία, Σογδιανή (Σατραπεία στην βορειοανατολική Περσία που κατοικούνταν από τους Σογδίους, οι οποίοι έλαβαν μέρος στις εκστρατείες του Ξέρξη εναντίον της Ελλάδας), Χορεσμία (Σατραπεία που βρισκόταν νότια της λίμνης Αράλ, στην βορειοανατολική Περσία), Βαβυλώνα, Ασσυρία, Σατταγυδία (Σατραπεία στην Ανατολική Περσία, βορειοδυτικά της Αραχωσίας, που κατοικούνταν από τους Σατταγύδες (Σατταγύδαι), Σάρδεις [Λυδία], Αίγυπτος, **οι Ίωνες που ζουν δίπλα στην αλμυρή θάλασσα και [αυτοί] που ζουν πέρα από την αλμυρή θάλασσα** [Ελλαδικό χώρο], Μακία (Η περιοχή βρισκόταν μάλλον στην είσοδο του Περσικού Κόλπου επί της Αραβικής χερσονήσου και κατοικούνταν από τους Μάκες (Μάκαι), Αραβία, Γανδάρα (Σατραπεία στην Ανατολική Περσία, στα σημερινά σύνορα Αφγανιστάν και Ινδίας), Ινδία, Καππαδοκία, Δααΐα (Βρισκόταν ανατολικά της Κασπίας Θάλασσας και κατοικούνταν από τους Δάες (Δάαι), οι Αμύργιοι Κιμμέριοι, οι Κιμμέριοι που φορούν μυτερές σκούφιες (Οι Αμυργοί Κιμμέριοι ήταν Σκύθες που συμμετείχαν στις εκστρατείες του Ξέρξη εναντίον των Ελλήνων), οι Σκυρμιάδες (Οι Σκυρμιάδες ή Skudra ήταν Σκύθες, ζούσαν μάλλον στην Ανατολική Θράκη και υποτάχθηκαν στον Δαρειό το 513/2 π.Χ.), οι Akurish [:], η Λιβύη, οι Κάρες [Banneshu], και η Κους (Κους ή Νουβία ονομαζόταν η Αιθιοπία)

Λέει ο βασιλεύς Ξέρξης: Αφού έγινα βασιλεύς, υπήρχαν [μερικές] ανάμεσα σ' αυτές τις χώρες [τα ονόματα των οποίων] αναγράφονται παραπάνω, **που επαναστάτησαν [αλλά]**

*συνέτριψα αυτές τις χώρες, αφού ο Αούρα Μάσδα με υποστήριξε, υπό την "σκιά" [προστασία] του Αούρα Μάσδα, και τις επανέφερα στο [προηγούμενο πολιτικό] καθεστώς. Επιπλέον, υπήρχαν ανάμεσα σ' αυτές τις χώρες, [μερικές] οι οποίες διοργάνωναν [θρησκευτικές] τελετές στον Θεό του Κακού, αλλά υπό την "σκιά" [προστασία] του Αούρα Μάσδα **ξερίζωσα [κατέστρεψα] αυτούς τους ναούς του Θεού του Κακού** και διακήρυξα [τα κάτωθι]: "Απαγορεύεται να διοργανώνετε [θρησκευτικές] τελετές στον Θεό του Κακού [από εδώ και στο εξής]!" Όπου προηγουμένως διοργανώνονταν [θρησκευτικές] τελετές στον Θεό του Κακού, εγώ, ο ίδιος, διοργάνωσα [θρησκευτική] τελετή στον Αούρα Μάσδα και στην κοσμική τάξη [arta] ευλαβώς. [...]*

Λέει ο βασιλεύς Ξέρξης: Είθε ο Αούρα Μάσδα να προστατεύει εμένα, την οικογένειά μου, και αυτές τις χώρες από κάθε κακό. Αυτό ζητώ από τον Αούρα Μάσδα και είθε ο Αούρα Μάσδα να μου το δώσει.

Απόσπασμα γάθας (ιερού κειμένου) – σελ. 115

*Θα μιλήσω γι' αυτό που ο Μάσδα Αούρα (Η λέξη "Αούρα" σημαίνει Κύριος με την έννοια που δίνεται και στην Αγία Γραφή), ο παντογνώστης, αποκάλυψε πρώτα σε μένα σ' αυτή τη ζωή. Εκείνοι από 'σας που δεν εφαρμόζουν αυτόν τον λόγο [του Αούρα Μάσδα], όπως τον σκέφτομαι και εκστομίζω, σ' αυτούς θα πέσει **συμφορά στο τέλος της ζωής** [...] Θα μιλήσω γι' αυτό που ο Ευσεβέστατος κήρυξε σε μένα ως τον λόγο τον καλύτερο να υπακούουν οι θνητοί: αυτός, ο Μάσδα Αούρα [είπε], "Αυτοί που κατά την επιταγή μου προσφέρουν υποταγή σ' αυτόν [τον Ζαρατούστρα], όλοι θα κερδίσουν **Ενημερία και Αθανασία** από τις πράξεις του Καλού Πνεύματος" [...] Στην Αθανασία, η ψυχή του ενάρετου θα είναι χαρούμενη, Αιώνια θα είναι τα μαρτύρια των Ψευτών [Αμαρτωλών, δηλαδή Αρίμαν].*